

Atlanto paktas isigaliojo

Washingtonas (m). Trečiadienį 12 val. 30 min. prezidentas Trumanas pasirašė Atsiskaitantį, kuriuo paskelbė, kad šiaurės Atlanto paktas isigalioja. Pasirašymo iškilnėse dalyvavo visų 11 Atlanto pakto dalyvių atstovai. Paskutinė savo ratifikacijos dokumentus pristatė Prancūzija. Atsiskaitantį sakoma:

„Šiandien isigalioja šiaurės Atlanto paktas. Tai yra likiminės reikšmės diena ne tik mums, šios sutarties dalyviams, bet ir visoms tautoms, kurios kaip ir mes trokšta pastovumo ir taikingos pažangos, nes tuo paktu mes norime ne tik apsaugoti laisvę nuo agresijos ir šiaurės Atlanto tautų bendruomenę nuo prievartos pavartojimo, bet kartu išauginti taiką visame pasaulyje ir ją sustiprinti. Taip mes norime skatinti tarptautinę taiką ir saugumą, o to nuosirdžiai trokšta visos pasaulio tautos. Tas mūsų noras sutampa su Jungtinių Tautų įstatais, kuriuos vykdyti iškilmingai pasižadėjome.

Visi šitie išpareigojimai yra atkurti šiaurės Atlanto pakte. Šiandien, kada tas paktas isigalioja, mes turime atkurti savo pažadą išpildyti tuos išpareigojimus, kuriuos iškilmingai prisiegame ir pasiūvesti naujiems, uždaviniams, kurių siekiame, norėdami saugumą ir taiką. Nė viena valstybė neturi bijoti tos sutarties signatūrą. Atvirksčiai, juo mes glaudžiau šiaurės Atlanto bendruomenę bendradarbiausime tarptautinės teisės naudai, tuo geriau bus viso pasaulio žmonėms“.

Lemiamos dienos Jugoslavijai

Washingtonas (UP). Aukšti JAV vyriausybės valdininkai pareiškė nuomonę, kad „ateinančios pora dienų“ būsiams lemiamos Jugoslavijos likimui. Valdininkai yra įsitikinę, jog po kelių dienų bus galima nustatyti, ar Sovietų Sąjunga griebs tiesiogiu priemonių Tito režimui likviduoti, ar tikai bandys Jugoslavijoje sukelti neramumus. Šis sovietų sprendimas suvaldinęs didelį vaidmenį, nustatant dydį pagalbos, kurią Vakarai yra pasirodę Titui teikti.

Stalinas, šių valdininkų nuomone, galės griebtis tokių priemonių:

1. Bet kurio pretekstu užpildamas, pradėti karą su Jugoslavija;
2. Tiekdamas ginklus bei ūkinę pagalbą prieš Titą nusistatę grupėms, sukelti revoliuciją pačioje Jugoslavijoje, kurią paremtų Graikijos sukilėliai;
3. Apsiriboti dabartine prieš Titą nukreipta propaganda ir dar labiau pagriežinti ūkinę Jugoslavijos blokadą.

Jugoslavijos pasuntinys Sava Kozanovičius lankėsi pas JAV užs. reik. min. pavaduotoją Deana Ruską ir ilgesni laiką su juo tarėsi. Vienas ministerijos valdininkas pareiškė, kad Kozanovičiaus pasikalbėjimas greičiausiai turės ryšio su Jugoslavijos prasmu padidinti ūkinę paramą.

Vorošilovas prieš Jugoslaviją

Londonas (UP). Sovietų maršalas Vorošilovas, lankydamasis Bukarešte (kaip jau esame praeitime Nr. trumpai pranešę), pareiškė, kad „Jugoslavijos valdovas yra atviras Sovietų Sąjungos, liaudies demokratijos ir viso antimperialistinio bloko priešas“. Vorošilovo žodžiais, Stalinas jau prieš 22 metus pareiškęs, jog revoliucionierius esąs tikrai tas, kuris atvirai ir garbingai, be jokių karinių konferencijų, esąs pasiryžęs ginti ir saugoti Sovietų Sąjungą. „Tas, kuris tiki, kad revoliucinis sąjūdis galės būti nepriklausomas nuo Sovietų Sąjungos — neišvengiamai pereina į revoliucijos priešų stovyklą“.

„Die Tat“ pastebi, kad drauge su marš. Vorošilovu į Bukareštą atvykęs ir užs. reik.

Hitlerio — Stalino pakto mininti

New Yorkas (USFS). „New York Times“, minėdamas Hitlerio — Stalino pakto 10 metų sukaktį, rašo:

„Nėra abejonės, kad visame šitame biznyje kalčiausias buvo Hitleris, kurio fanatiniams pasiryžimui sukelti karą negalėjo pasipriešinti nei atsargeni, nors ir netaišni garbėtroškos, vokiečių generalai, nei svyruojąs Goeringas. Tačiau tai neatleidžia Stalino ir Molotovo nuo dėmių, kurie nacių nusikaltėlius panaudojo savo tikslams ir su kuriais, siekdami savo viešpatavimo pasaulyje planą, sudarė tokią kombinaciją, kurią Stalinas apibūdino kaip krauju užantspauduotą draugystę“...

(AFP). Senato užsienio politikos ir karinės komisijos, kurios šiuo metu diskutuoja ginklų teikimo programą, slaptame posėdyje pasisakė už 239 milijonų dolerių paskyrimą Turkijai, Persijaui, pietinei Korėjai ir Filipinams. Artimiausiomis dienomis komisijos pradės svarstyti ir ginklų teikimo programos Vakarų Europai klausimą. Užsienio reikalų komisijos pirmininkas senatorius T. Conally paskelbė, kad jis, kaip ir senatoriai Vandenbergas ir J. F. Dulles, pritaria pataisai, įgaliojančiai kongresui ir prezidentą nutraukti ginklų pagalbą kuriam nors kraštui, jei toks tiekimas nesutaps su JT chartos nuostatais. Taip pat priimta ir kita pataisa, kad pusė visų teikiamų ginklų turi būti gabenama amerikiečių laivais.

Spaudos nuomonės
(USFS) Amerikos spauda toliau svarsto ginklų teikimo Europai problema. „New York Times“ rašo:

Ne specialistas, nors jis ir kongresui priklaustyti, negali spręsti, ar vyriausybės pasiūlytos sumos yra per didelės, per mažos, ar tikslios, todėl mes turime pasikliauti tų vyrų teigimais, kurie turi tai žinoti. Amerikiečių štabų viršininkai pareiškė, kad Europos gynimas yra planavimo stadijoje ir kad apie mūsų teikimų padalinimą ir sunaudojimą jau susitarta. Karinis gynimasis daugeliu žvilgsnių yra lengvesnė problema kaip ūkinis atstatymas, nes jis gali būti apibūdinamas kaip grynai techninis, psichologiniai faktoriais, atmiestas klausimas. Mes norime prie to gynomosi prisidėti, nes visų pirma tikime, kad tai padės iš-

pirm. pavad. Lavrentjevą. Jis neseniai atšauktas iš pasuntinio Jugoslavijai pareigų ir paskirtas dabartinėms pareigoms. Atsimenant, kad Bukareštas yra kominformo centras, iš kurio diriguojama kampanija prieš Titą, šioms vizitams reikia priduoti didelės reikšmės.

Visa Vengrijos spauda reikalauja Titą tuoj pat nušalinti. Jis savo pavaldinius traktuojąs blogiau, negu „doleriniai milijonieriai“.

Diplomatiškas Tito atsakymas

Savo atsakyme į nepaprastai griežtą Sov. S-gos notą Titas pabrėžia, kad Jugoslavija nenumato leisti ir diskusijas su Sov. S-ga dėl Jugoslavijos režimo charakterio. Jugoslavija esanti suvereninė valstybė, todėl ji pati nustatanti savo užsienio politiką. Visus sovietų piliečius ji esanti pasiryžusi gražinti. — Atsakymas Londono stebėtojų sluogsniuose laikomas „pilnu ironijos“.

BBC praneša, kad Maskvos radijas atkarkartotai paskelbė, kad Jugoslavijos kariuomenės daliniai remia Graikijos kariuomenę kovoje su sukilėliais. Maskva teigiančią, kad Jugoslavija leido Graikijos kariuomenę per jos teritoriją užėiti ir sukilėlių užnugarį.

Konferencija Indonezijos klausimu

Den Haag (Reuters). Olandų-indoneziečių apvaliojo stalo konferencija, kuri turės nuspręsti, Indonezijos ateitį, prasidėjo Hagoje. Ją atidarydamos, Olandijos min. pirm. Dr. W. Dree pabrėžė, kad Olandija esanti neatšaukiamai nusprendusi Indonezijos suverenumą pavesti Jungtinėms Valstybėms. Konferencijoje svarstoma, kaip greitai sudaryti suvereninę demokratine valstybę federaciniais pagrindais, kuri Indonezijos gyventojams laiduotų visiška savarankiškumą ir glaudų olandų-indoneziečių bendradarbiavimą.

JT apie kovas Graikijoje

Atėnai (BBC). JT stebėtojų komisijos raporte konstatuojama, kad Jugoslavija sustabdė pagalbą Graikijos sukilėliams, kurie tik todėl gali išsilaikyti, kad gauna gausią pagalbą iš Albanijos ir Bulgarijos. Komisijos stebėtojai pastebėjo, kaip sukilėlius palaikė artilerijos ugnis iš Albanijos teritorijos. Toliau pranešama, kad sukilėlių radijo siųstuvas „Laisvoji Graikija“, kuris anksčiau veikė Jugoslavijoje, dabar savo programą perduoda iš Rumunijos.

Graikijos kariuomenės vadovybė pranešė, kad kautynėse Grammos kalnyne pirmą kartą dalyvavo ir nauji kautynių bombonešiai, neseniai gauti iš JAV.

laikyti taiką, ir antra, kad bepročių saujelės užpuolimo atveju mūsų ir mūsų sąjungininkų pergalė būtų tikresnė ir mažiau kaštuotą pinigų ir žmonių gyvybių“.

„Washington Star“ pastebi:

„Šios programos esmė glūdi tame, kad ji kartu su Atlanto paktu yra Rusijos išpėjimas ir gėdinimas. Jei mes programa sumažinsime, tas „baidymas“ be abejonės neteks prasmės. Atstovų rūmai turi suprasti tą riziką. Reikia tikėtis, kad senatas padarys viską, kad programa būtų priimta.

Tuo tarpu „Washington Post“ teigia:

„Skubiausiai sprendina Europos problema yra ne ginklų trūkumas, bet vienybės stoka“.

Ateities strategijos gairės

Washingtonas (AP). Kalbėdamas per radiją JAV kariuomenės ministeris Gordonas Gray išpėjo nepasiduoti iluzijom, kad didžiųjų bombonešių pažanga būsiam kare

100 knygy padalinta

Liepos mėn. pabaigoje pažadėjome loterijos būdu padalyti 100 knygy tiems „Lietuvio“ prenumeratoriams, kurie ligi š. m. rugpiūčio 10 d. apsimokės to mėnesio prenumeratą ir bus atsietę su „Mintimi“ ar „Mūsų Keliu“, jeigu jie anksčiau yra buvę tų laikraščių prenumeratoriais. Šią žinią skaitytojai sutiko su pasitenkinimu ir didelė dalis jų pasistengė iki nustatyto termino atsiskaityti su administracija. Toks paskirstymas, atlikus paruošiamuosius darbus, buvo įvykdytas š. m. rugpiūčio 24 d. „Lietuvio“ redakcijos patalpose, dalyvaujant redaktoriams, administracijos tarnautojams ir dvieims nuolatiniams to laikraščio bendradarbiams.

Mielai būtume paskelbę ir laimėjusiųjų pavardes, tačiau daugeliui suprantamais motyvais pagėdijant, susilaikome nuo jų skelbimo. Todėl čia pateiksime tik išdalytų knygy sąrašą, pastebėję, jog jis, kai kurių leidyklų savininkų dėka, išėjo įvairnesnį, negu pradžioje buvo mūsų manyta. Už tai ypatingai dėkojame „Patros“ leidyklos savininkui p. J. Lenkaičiui, „Lietuvio“ skaitytojams padovanotiems įvairių savo leidinių už bendrą 162,— DM sumą, būtent: „Lietuvos istorijos“ 3 preni, ir po 5 egz. šių knygy J. Jankaus „Naktis ant morų“, Naujokaičio „Lietuvių literatūra“, Stp. Zbarsko „Ganyklų valakai“, Vyt. Tamulaičio „Sugrįžimas“ ir M. Scherer „Petro Kiaulėno monografija“. Toliau dėkojame p. J. Šlajui už padovanotus 12 egz. „Dainavos šalies padavimų“ ir 5 egz. A. Rannito „Vyt. Kasulio monografijos“, Visos tos knygos paskirstytos skaitytojams. Be jų, laimėjęjų prenumeratorių gaus dar šias knydas: F. Kiršos „Tolumų“ 10 egz., H. Zemelio „Okupantų replė“ 10 egz., J. Grigolaičio „Nacių pragare“ 5 egz., Vyt. Alantio „Dramų“ 5 egz., K. Bradino „Vilniaus varpų“ 5 egz., Herlito „Anglų k. vadovėlio“ 5 egz., P. Andriūšo „Vabalų vestuvių“ 5 egz., J. Švalisto „Rašau sau“ 3 egz., P. Andriūšo „Anoj pusėj ežero“ 3 egz., P. Andriūšo „Siuntinėlis iš Amerikos“ 2 egz. ir K. Bradino „Maras“ 2 egz. Laimėjusiems knygos jau siuntinėjamos.

Suskilo Suomijos prof. sąjungos

Helsinki (UP). Suomijos profesinių sąjungų federacijos vykdomasis komitetas nusprendė iš federacijos išmesti komunistų užvaldytas profesines sąjungas. Tuo būdu, Suomijos profesinių sąjungų skilimas yra įvykęs.

Sis sprendimas paliesiąs šias profesines sąjungas: 1. transporto darbininkų (13.000 narių), 2. medžio pramonės ir sielininkų (13.200 narių), 3. statybos darbininkų (26.000 narių) ir 4. maisto pramonės darbininkų prof. sąjungą (10.000 narių).

Profesinių sąjungų federacijos kalbėtojas pareiškė, kad šios keturios profesinės sąjungos iš federacijos išmetamos dėlto, kad jos nepaklausė federacijos reikalavimo baigti streikus.

JAV laivyno vizitas Ispanijai

Washingtonas (AP). JAV laivyno rytinėje Atlanto dalyje ir Viduržemio jūroje viršininkas adm. R. L. Connolly paskelbė, kad jis rugsėjo 3—8 d. d. su sunkioju kreiseriu „Columbus“ ir kitais trim laivais vizituos Ispanijos uostą El Perof. Tai bus pirmas amerikiečių karo laivų vizitas Ispanijai nuo pietinijos karo pabaigos. JAV užs. reik. ministerijos sluogsniai ta proga pabrėžia, kad tai nereiškia naujo politikos kurso Franco atžvilgiu.

visai išstums pėstininkus. Gray sakė:

„Mano nuomone, daug amerikiečių vis daugiau pripranta prie labai patogios minties, kad atominės bombos, iš toli valdomi svediniai, raketos ir mašinos su garso greičiu, iš krašto gynybo išskyrė pėstininkus“.

Gray išpėjo nepasiduoti tai „Magainot“ linijos galvosenai. Karo atveju prieš teritoriją turės bombarduoti gausios bombonešių eskadros, pakilusios iš bazių užjūriuose. Iš šiaurinės Amerikos paklę bombonešiai, nors ir gali sukurti didžiulius nuotolius, nepasiekės tokio efekto.

Londonas (m). 28 JAV stratosteriniai bombonešiai B—50 šią savaitę atskrido į D. Britanijoje esančius JAV karo aerodromus. Jie čia bus tris mėnesius. Toks pat skaičius B—29 bombonešių iš D. Britanijos grįžo į JAV.

B—50 yra tobulėnis už skraidančių supertvrtovę. Jis skrenda greičiau ir toliau už B—29. Taip pat ir pakilimas esąs geresnis. B—50 turi 4 Pratt—Whitney žvaigždinius motorus bendros 14.200 a. j. Nors B—50 greitis laikomas paslaptyje, specialistai mano, kad jis skrenda apie 640 km į valandą, t. y. 80 km. greičiau už B 29. Abėji lėktuvų tipai yra statomi Boeing Aircraft Company įmonėse Seattle mieste.

JAV vyriausybė paneigė, kad ji pranešusi britų vyriausybei, jog tam tikras kiekis atominų bombų bus laikomas D. Britanijoje.

Jessupas išpėja Kremlių

Miami (AP). JAV specialus ambasadorius Dr. P. C. Jessupas, kalbėdamas JAV veteranų kongrese, pareiškė, kad JAV sutinka bendradarbiauti su Maskva, jei Sovietų Sąjunga nori gventi taikingai. Sovietų vadai turi galutinai atsakyti nuo visų svajonių įsiviešpatuoti pasaulyje dar prieš tai, negu juos išties visų norėjusių įsiviešpatuoti likimas. JAV nepasitikės tušiais pažadais.

...o Kennanas amerikiečius

Washingtonas (UP). JAV užsienio reikalų ministerijos planavimo skyriaus šefas George Kennanas, kalbėdamas per radiją apie tarptautinę būklę, pareiškė, kad Europoje po karo tvarkos ir atstatymo jėgos padarė didelę pažangą.

Dabartinė būklė yra pereinamoji stadija, iš kurios lėtai vystosi nauja būklė, kurią dar ilgai negalima bus vadinti normalia. Komunistų laimėjimas Kinijoje, Kennanas

Tautinė Kinija kritikuoja JAV

Washingtonas (UP). Tautinės Kinijos vyriausybė viename pareiškime prikaičioja JAV vyriausybei, kad ši paskelbusi išskirpys pranešimus apie tautinės Kinijos pastangas pasiekti neutralumo sutartį su Sovietų Sąjunga.

Tautinės Kinijos pareiškimą paskelbė Dr. Kaničelu, prez. Licungjeno pavaduotojas. Dr. Kaničelu teigia, kad pats Stalinas 1948 m. sakęs komunistams pradėti plataus masto ofenzivą, nes supykęs už tai, kad Ciangkaisėkas atsisakinėjęs atvykti Maskvon ir pasirašyti sutartį, kuri praktiškai būtų vedusi prie amerikiečių įtakos išstūmimo iš Kinijos

Kaničelu savo pareiškime pabrėžia, kad Sovietų Sąjunga, negavusi tautinės Kinijos užtikrinimų, jog būsimojo konflikto atveju liks neutrali, davusi komunistams ženklą pradėti ofenzivą, tikėdamosi, jog komunistinė Kinija tokias garantijas Sovietų Sąjungai tikrai duosianti.

Lančau mūšis tebesitęsia

Kantonas (UP). Iš Kinijos centrinės vy-

Paskutinė valanda

* Graikijos kariuomenės štabas praneša apie naujus laimėjimus. Grammos kalnyne kariuomenė užėmė keletą strategiskai svarbių aukštumų. Kautynės stebi karalius Povilas.

* Prezidentas Trumanas paneigė spaudos teigimus, kad JAV ir D. Britanijos santykiai esą įtempti. Prezidentas pareiškė vilties, kad per netrukus Washingtono prasi- dėsiančius ūkinius pasitarimus visi nuomonių skirtumai bus išlyginti.

* Londone posėdžiaują užsienio ministerių igaliofiniai, kuriems yra pavesta sudaryti Austrijos valstybės sutartį, sutarė, kad Austrija, 2 mėn. po sutarties įsigaliojimo praėjus, pradės mokėti Sovietų Sąjungai 150 milijonų dolerių sumą. Paryžiaus ministerių konferencijos nutarimu, igaliofiniai savo darbą turi baigti iki š. m. rugsėjo 1 d. Dėl lėtos jų darbo spartos, abejojama, kad jie iki nustatyto laiko jiems pavesta už- davinį atliktų.

* Jugoslavijos komunistų partijos organas „Borba“ vakar paskelbė straipsnį, smarkiai puolantį Sovietų Sąjungos elgseną. Laikraštis teigia, kad sovietai neleistinu būdu kišasi į kitų valstybių vidaus reikalus ir tuo būdu sulaužo paties Stalino iškilmingai duotą 1945 m. pažadą leisti kitom valstybėm laisvai tvarkyti savo reikalus.

* D. Britanijos vyriausybė paragino visas ministerijas taupumo sumetimais sumažinti ateinančių finansinių metų samatas. BBC praneša, kad tas reikalavimas greičiausiai nepalies krašto saugumui skiriamu lėšų.

pavadino katastrofa, kuri ilgą laiką neils taikiai įsigalėti Toluimuosiuose Rytuose. JAV Tol. Rytuose turi ginti ne tik savo, bet ir pasaulinės taikos interesus.

Jo nuomone, padėtis Kinijoje reikalaujanti naujų veiksnių ir technikos, tačiau nedavė suprasti, ar amerikiečių vyriausybė jau artimiausiu laiku atsiskaitys nuo savo „laukti ir žiūrėti politikos“.

„Neturinio pavyzdžio cinizmo ir tokio pat intensyvumo puolimas — teigė Kennanas — yra nukreiptas prieš taiką ir tautų gerovę visame pasaulyje“. Stipriausias puolimas yra nukreiptas į JAV, nes jos esančios laisvojo pasaulio tvirtovė.

Puolikai žina, kad prieš pereinant į atvirą puolimą, reikia sumaikinti amerikiečių pasitikėjimą savim ir kitų pasitikėjimą jais. Tarptautinė būklė neleidžianti sumažinti budrumą ir energiją, kuriais vyriausybė turi vesti savo užsienio politiką.

riausybės sluogsnių patiriama, kad Lančau mūšis tebesitęsia, ne kiek nemazėjantiu atkalumu. Komunistai, išveržę į priemiesčius, neteko mažiau kaip 10.000 vyrų. Pats miestas vis dar tebesąs vyriausybės rankose. Iš Fukieno provincijos pranešama, kad komunistai užėmė Putieno, Hsienyau ir Jungčano miestus.

Generalisimus Ciangkaisėkas iš Kantonu išskrido į Cunkingą. Gerai informuoti politikai stebėtojai pareiškia, kad Ciangkaisėkas lankėsis Kantonu, norėdamas: 1. aptarti Kantonu padėtį ir 2. nustatyti Sečuanu ir Kwangsi provincijų gynybo priemones p eventualaus Kantonu praradimo.

Sirija nori būti neutrali

Damaskas (UP). Sirija nori ateityje su visomis arabų valstybėmis bei užsienio valstybėmis turėti vienodus santykius, ne- teikdama nei vienam svetimam kraštui bet kokių pirmenybių, kurios vėliau galėtų turėti įtakos krašto nepriklausomybei, — pareiškė Sirijos užs. reik. min. Nazim el Koudsi spaudos atstovams.

Damaskas (UP). Sirija nori ateityje su visomis arabų valstybėmis bei užsienio valstybėmis turėti vienodus santykius, ne- teikdama nei vienam svetimam kraštui bet kokių pirmenybių, kurios vėliau galėtų turėti įtakos krašto nepriklausomybei, — pareiškė Sirijos užs. reik. min. Nazim el Koudsi spaudos atstovams.

Sirija nori būti neutrali

Damaskas (UP). Sirija nori ateityje su visomis arabų valstybėmis bei užsienio valstybėmis turėti vienodus santykius, ne- teikdama nei vienam svetimam kraštui bet kokių pirmenybių, kurios vėliau galėtų turėti įtakos krašto nepriklausomybei, — pareiškė Sirijos užs. reik. min. Nazim el Koudsi spaudos atstovams.

Privačiai gyvenančių DP registracija

Iki š. m. rugsėjo 12 d. IRO nori susidaryti pilną vaizdą apie t. v. „laisvai gyvenančius DP“. Tos organizacijos žiniomis, amerikiečių zonoje turėtų būti maždaug apie 105.000 DP, kurie arba privačiai gyvena arba kuriems reikalinga IRO pagalba įsikurdimui atveju.

Visi tokių DP šeimų galvos šiomis dienomis gaus iš IRO pranešimus atvirukais su atplėšiamu dalimi atsakymui, norint išsiaiškinti, kiek tokių „laisvai gyvenančių DP“ dar yra ir kiek jų pageidauja IRO pagalbą. Išsėdėtiną, kad IRO laikys turinčiais teise į jos teikiamą pagalbą tik tuos asmenis, kurie savo atsakymus IRO kontroli-

niams centrams atsitys neviliau kaip š. m. rugsėjo 12 d.

LIETUVIŲ DAINOS PER BREMENO RADIJĄ

Nebepirmą kartą Vokietijos radiofonai mūsų tautinių švenčių progomis transliuoja lietuvių dainas ir muziką. Rytisium su ateinančios Tautos švente, Diepholzo LTB komiteto prašymu, Bremeno radijas š. m. rugsėjo 8 d. nuo 19.30 val. iki 19.45 val. vėl transliuos lietuviškas dainas, įdainuotas Diepholzo lietuvių stovyklos kvarteto bei „Aušrinės“ choro, kuriam vadovauja p. M. Liuberskis.

Lozoraicio pasitarimai su Rei

S. m. rugpjūčio mėn. 6 dieną laikraštis „Esti Teatja“ paskelbė pasikalbėjimą su Ministeriu A. Rei, Estų Tautinās Tarybos pirmininku, kuris, be kita ko, pareiškė: „Romj turėjau ilgą pasikalbėjimą su žinomą Lietuvos politiku Ministeriu Lozoraiciu kuris savo laiku buvo Užsienio Reikalų Ministeriu, o prasidant antrajam pasauliniam karui — atstovu Italijoje.“

Reikia pabrėžti, kad nuo 1940 metų birželio mėnesio S. Lozoraicis eina Lietuvos Diplomatijos Selo pareigas; mirus Prezidentui A. Smetonai, jam atiteko Lietuvos valstybinės teisės nuostatais Ministerio Pirmininko ir Respublikos Prezidento funkcijos.

Pasikeitimas nuomonėmis su šituo valstybės vyru, kuriam yra būdingi pažintų gilumas bei lygsvara, buvo labai naudingas ir padėjo išaiškinti daugelį didios svarbos problemų, liečiančių mūsų bendrą kovą dėl mūsų tautų teisių.

Aš esu laimingas, kad turėjau progos aptarti kalbamas problemas su Ministeriu Lozoraiciu.

Einant Estijos konstitucija, A. Rei pavadoja Estijos Respublikos Prezidentą ir Ministerį Pirmininką. Jis yra estų socialdemokratų lyderis.

Panašią informaciją rugpjūčio 16 d. paskelbė švedų laikraštis „Stockholms Tidningen“

„Stern“ grasina Maskvai

Skambiu „United Nation World“ (JT Pasaulis) vardu išsinaš, tačiau grynai privatus leidėjas Amerikoje leidžiamas laikraštis labai dažnai paskelbia sensacingus pranešimus, ypač apie įvykius už geležinės uždangos. Viename jo numerį rašoma:

Birželio 22 d. Palestinos teroristų grupės „Stern“ vykdomasis akcijos komitetas „kažkur Italijoje“ išleido įspėjimą sovietinių sričių politiniams vadams, grindžiamas pasiūlyti 200 parašintininkų — atentantininkų, kuriems busi pavesta žudyti: 1) komunistų pareigūnus, atsakingus už žydų emigracijos klaidumą, 2) komunistų propagandistus, atsakingus už antisemitines bei antisovietines propagandas skleidimą komunistų valdomose srityse, 3) žydus kolaborantus, remiančius naująją priešžydą akciją, 4) vadovaujančius Vengrijos, Rumunijos, Lenkijos ir Sovietų Sąjungos asmenis, jei šie atentačiai nepakeis dabartinės politikos.

Sis pareiškimas reiškia dvi sternizmo permainas. Pirmą, vyr. būstinės perkėlimą į Europą, siekiant išvengti Izraelio kompromitacijos bei pabėgti nuo gerai veikiančios slaptosios policijos. Antra, pagal šį pareiškimą, „Anglija toliau nebelaikoma priešu“.

Sternistai taip greitai veikia, kad jau po kelių dienų vienas naujojo judojo sąrašo žmonių gavo asmeninį įspėjimą — tai Erno Gero, Vengrijos min. pirm., taip pat žydus.

Iš šių įvykių galima spliuoti viešo teroro prieš Rytų Europos vyriausybės įvedimą gali būti pradžia tokių įvykių, kurių apimtis šiuo metu tiksliai nuspėti dar neįmanoma. Pirmasis „Stern“ atentatas gali paskatinti žudynėms antibolshevikams, kurie ligi šiol buvo gana pasyvi. Tačiau iš kitos pusės, gali prasidėti ir vyriausybės teroras, nukreiptas prieš užsieniečius, žydus arba kitus įtariamuosius. Toliau, gali prasidėti ir masių kerštas pogromų forma.

Pasaulinės revoliucijos generalinis štabas

Amerika turi atominį miestą, tiksliau sakanant, mažą atominę valstybę. Mokslininkai, tarnautojai ir darbininkai ten gyvena prabangiai, tačiau atskirti nuo viso pasaulio. Panašiai, tik gal ne tiek prabangiai, gyvena ir #00 „kominformo miesto“ valdininkų ir pareigūnų, kurie apgyvendinti milžiniškame pastatų komplekse, taip pat hermetiškai atskirtame nuo pasaulio. Nė vienas atsargos priemonė nėra užmiršta, nors šio „raudonojo Vatikano“ personalas ir taip atvejais atvejais yra persijotas per komunistų partijų bei slaptųjų tarnybų sietus. Kaip ir amerikini atominio miesto, taip ir kominformo žmonės su savo šeimomis gyvena tik kominformo mieste. Bet koks ryšys su draugais, giminėmis ir pažįstamais yra griežtai kontroliuojamas ir praktiškai beveik neįmanomas. Tačiau ir visos tos atsargos priemonės nėra tokios, kad būtų įmanoma visam laikui nuslėpti šios organizacijos struktūrą.

Iš įvairiais keliais pasiskverbusių žinių jau šiandien galima susidaryti vaizdą apie „pasaulinės revoliucijos generalinio štabo“ organizaciją. Kominformas yra ne tik tam tikros rūšies super-vyriausybė visam Rytų blokiui, bet ir gerai suorganizuotas štabas revoliucinei kovai visame pasaulyje skatinti ir jai vadovauti. Visas kominformo kompleksas Bukarešte naudojasi eksteriorizmo teisėmis. Atrodo, pasimokyta iš praktikos su Titu.

Savaime suprantama, kad aukštieji kominformo pareigūnai, o tokių čia yra daugumas, gyvena neblogai. Yra mokyklos kominformo jaunimui, vaikų darželiai, atskiras paštas, teatrai ir koncertai, turtinga biblioteka ir maža klinika. Ir tarnų kadras vidaus reikalams pasamdytas. Bet visi — nuo šlavėjų iki galingosios sesers arba sekretorės — yra visiškai patikimi, kominformo linijai atsidavę „draugai“.

Tačiau mums daug svarbesnė už išorę yra vidinė šios visų pasaulį apimančios organizacijos struktūra, kuri, be abejo, nėra visiškai naujai sukurta, o 1919 m. steigtojo trečiojo internacionalo (kominformo), faktiškai niekad nenustojusio veikti, tęsinys.

Kominformo vykdomojo komiteto sudėtis nepaprastai slepiama. Yra tikra, kad vadovaujantį vaidmenį jame vaidina sovietinio politibiuro nariai. Kurie iš Europos komunistų narių priklauso šiam komitetui — nežinia. Tiesa, kominformo suvažiavimuose jie dalyvauja visi, bet kiek jų kuris turi įtakos lemiamų sprendimų atveju, pasakyti negalima. Kiek iš kominformo ginčo su Jugoslavijos partija tenka spręsti, reikalai čia nėra tvarkomi demokratinio būdu, t. y., visiems partijų delegatams pagal narių skaičių balsuojant, bet visus siūlus, ypač tais atvejais, kada numonių skirtumai tarp „užsienio delegatų“ gali sukelti naujų sunkumų, savo rankose laiko maskviniis politbiurus. Po Tito ekskomunikacijos rusų įtaka čia net dar labiau sustiprėjusi. Apie politinės linkmės demokratinio būdu nustatymą negali būti nė kalbos, nes visa komunistinių partijų politika tvarkoma pagal dogmą, kurią neseniai rytų Vokietijos komunistų teorikas Oelsneris paskelbė tos zonos pareigūnams: „Negalima būti marksistu, nebūnant leninistu, nes Stalino išryškintas leninizmas yra šių dienų marksizmas. Negalima būti marksistu, drauge nebūnant Sov. S-gos draugu, nes Sov. S-ga yra ikūnytas marksizmas.“

Sis geležinis įstatas, be abejo, galtoja ir kominformo vidaus santvarkai. Bet kokioms ideologinėms diskusijoms čia negaištama laiko.

Vykdomasis komitetas prižiūri penkis

pagrindines sekijas: politinę, ūkinę, karinę, informacijos ir propagandos.

Politinė sekija nustato kominformo valstybių užsienio politikos liniją ir kapitalistinių kraštų „broliškiųjų partijų“ politinę kryptį.

Praktiškai šiandien iš Europos komunistų partijų organizuojamas nepaprastai patikimųjų ordenas. Kiekvienas narys yra sekamas, jam sudaroma byla, kad pavojaus atveju ji būtų galima „likviduoti“. Be to, politinė sekija rūpinasi jaunimo organizacijų vadų auklėjimu ir nustato komunistų ekonominės politikos gaires. Išleisti įsakymų įgyvendinimo politinė sekija nesirūpina. Čia jau propagandos sekijos reikalas.

Propagandos sekija rūpinasi, kad politinės gairės, pritaikytos propagandos reikalavimams, būtų įgyvendintos atskiruose kraštuose. Propagandos sekija nediskultuoja, ji tik vykdo, kaip gramofonas, kuris groja uždegtą plokštelę. Propagandos sekijoje sėdi radijo ir spaudos specialistai, kurie su įvairiomis užsienio partijomis palaiko gvyva, tačiau šifruotą ryšį.

Informacijos sekija visiems skyriams teikia rastišką jų darbo dokumentaciją. Nėra pasaulyje nė vieno komunistinio laikraščio, nė vienos socialiai politinės knygos, brošiūros, nepaleidžiama jokia svarbesnė kalba ar pareiškimas, kurie čia sumenkmeniškai nebūtų registruojami, renkami ir rūšiuojami. Informacijos sekija gali kiekvienu metu bet kurį leidinį socialinės politikos reikalais pristatyti per kelias minutes.

Ūkinė sekija veda viso kominformo aparato buhalteriją ir kontroliuoja kitų komunistinių partijų sąskaitas. Be to, ji planuoja visą Rytų valstybių ūkį. Rytų bloko valstybių ūkis derinamas su Sovietų Sąjungos ūkiu, nes kominformas, be abejo, negali nustatyti planų Sovietų Sąjungai. Oficialiai ūkiniai santykiai su draugiškomis valstybėmis nustatomi lygių teisių pagrindais, tačiau pakanka tik pažvelgti į Čekoslovakijos ūkį po perversmo, kad pamatytum, kaip tas „lygiateisiškumas“ įgyvendinamas praktiškai. Nė vienas kraštas negali pasipriešinti,

nes tai laikoma nukrypimu nuo Stalino linijos, ir kaltininkai tuoj pat likviduojami. Svarbiausias kominformo ūkinio planavimo tikslas, be abejo, yra aktyvi kova su Marshallio planu.

Karinė sekija koordinuoja Rytų valstybių ginklavimą. Stengiamasi galimai labiau suvienodinti ginklus ir padidinti jų produkciją. Karinė sekija organizuoja ir tarptautines brigadas, vadovauja užsienio suklielėlių grupių ginklavimui (Graikijoje) ir organizuoja slaptuosius transportus, žvalgybą bei ryšio palaikymą. Ji rūpestingai ruošia ir sabotuotojų kadrus, apmokydama naudoti dinamitą ir paruošdama šnipinėjimo tarnybai. Kadangi pastaruoju metu komunistų partijos užsienyje įgauna vis labiau karinio charakterio, todėl suprantama šios sekijos reikšmė.

Iš visa to aiškėja, kad komunistų partijos lėtai, bet užtikrintai perima 1789 m. jakobinų klubo organizacijos formas. Jos yra griežtai centralizuotos ir profesinius revoliucionierius perstatinėja taip, kaip jom atrodo naudingiau. Liaudies frontų politika su savo masinėmis organizacijomis gyvena paskutinės dienas. Tiesa, proletariato diktatūros, kaip ir anksčiau, siekiama per revoliucinę klasių kovą; tačiau išitinkius, kad masės nėra revoliucingos šios kovos vėlavu perduodama profesionalų revoliucionierių ordenui. Šį ordoną sudarys partija, likusi po nuolatinio valymo akcijų; partija, kuri masės valdo, tiksliau sakanant, terorizuoja, kariškai paruoštų ir disciplinuotų kadro pagalba.

Naujoji komunistų linkmė neatsižvelgia į masių nuotaikas, į „liaudies valią“. Liaudis turi žygiuoti pagal partijos valią. Naciai įrodė, kad teroro ir propagandos priemonėmis yra galima ir didelę tautą priversti eiti viena kryptimi.

Iki tokį politinį kelią kominformas yra įvijęs visų kraštų komunistų partijas. Komunistai jau daug kartų keitė savo politinius kelius. Jie gali keisti net žygio kryptį, tačiau jų tikslas nesikeičia niekad. (T)

TRUMPOS ŽINIOS

- * Naujas Berlyno amerikiečių komendantas gen. Tayloras savo pareigas pradės eiti rugėjo 1 d. Dabartinis komendantas gen. Howley iš Berlyno išvyks rugėjo 7 d. Tayloras vadovaus tiek civilinei administracijai, tiek ir Berlyne esantiems amerikiečių kariuomenės daliniams.
- * Iš nelaisvės grįžę austrų karo belaisviai pranešė, kad 1948 m. birželio 28 d. viename Lenkijos kalėjime mirė badu buv. Austrijos transporto viceministeris P. Katscheris, kurį 1947 m. gruodžio mėn. sovietai pagrobė iš Vienos.
- * UP praneša iš Bratislavos, kad visiems Slovakijos vienuolynams įsakyta gauti specialų vyriausybės leidimą. Slovakijoje yra 103 vienuolynai.
- * Miuncheno taxi šoferiai paskelbė protesto streiką dėl to, kad amerikiečiai vis dažniau jiems nesumoka, bet duoda ausų.
- * Berlyne įsisteigusi „Laisvoji Komunistų Partija“ pasiuntė sveikinimo telegramą Tito ir palinkėjo jam laimėti kovą su kominformu.
- * Graikijos teisingumo ministerija pranešė, kad Bulgarijos pasiuntinys Londono spaudoje atache Temkovas yra karo nusikaltėlis. Okupacijos metais jis talkininkavo vokiečiams.
- * Vienas Graikijos kariuomenės teismas Florinoje nubaudė 51 asmenį mirties bausme už valstybės išdavimą ir terora.
- * Iš Vakarų Vokietijos galima vėl slyti telegramas į Sovietų Sąjungą.
- * Liepos mėn. D. Britanija turėjo 709-000 karių, 400.000 buvo sutelkti sausumos kariuomenėje, 219.000 aviacijoje ir 144.000 laivyne.
- * Zinomas operečių kompozitorius P. Abrahamas, kuris 1933 m. pabėgė iš Vokietijos, šiuo metu miršta vienoje New Yorko bropečių ligoninėje. JAV jis negalėjo susirasti nė pianisto vietos kavinėje. Abrahamas visame pasaulyje pagarsėjo savo operėtėmis „Viktoria ir jos husaras“, „Balius Savojoje“ ir kt.
- * JAV darbo ministeris Tobinas pranešė, kad dirbančiųjų skaičius JAV vėl pradėsias kilti. Metų pabaigoje dirbs apie vieną milijoną žmonių daugiau, negu dabar. Jau dabar bedarbių skaičius pradės mažėti. Darbininkų pareikalavimas padidės rugėjo viduryje.
- * Prieškomunistinė Berlyno profesinė sąjunga pareiškė protestą sovietų įstaigom, kad paskutinėm dienom sovietų kontroliuojama vokiečių geležinkelio direkcija atleido 1372 geležinkeliečius, dalyvačius streike.

Laisva, bet pavojingoje būklėje

Kelionė geležinkeliu iš Turku į Helsinkį nėra paprasta. Du trečdaliai šio ruožo tenka pravažiuoti visiškai užtemdytais langais. Net ir trumposios, karštosios suomių vasaros metu keliečiai turi ilgai negu valanda išsėdėti tvankiamo vagono, visai negalėdami pažvelgti į saulėtą aplinką, nes jie tuo metu važiuoja per Porkallos sritį, kuri už keliasdešimt tūkstančių svarų yra išnuomota sovietinei Rusijai.

Važiudamas plentu, keičiavęs iš karto pamato įspėjamąsias iškabas, o kiek toliau — ir barjerus, panašius į valstybinių sienų barjerus. Jeigu burlais, nepatogiam vėjui pučiant, patenka į draudžiamą keturių mylių zoną, jo igula turi bent porą savaičių išsėdėti sovietų kalėjimuose.

Geografiniu požiūriu Suomija yra ir rytus nuo geležinės uždangos. Tačiau Suomijos metraščio įžangoje visai neparadoma, sakanant: „Suomija yra šiaurisiausia nepriklausoma valstybė.“ Jos pietinis taškas yra dvigubai toliau nuo pusiaujo, negu šiaurinis — nuo šiaurės sąsialgio. „Jos nepriklausomybė yra juo charakteringesnė, atsiminus, kad sis plotu didžiausias Europos kraštas turi pro-

Vernonas Barlettas, britų žem. rūmų narys porcingai beveik mažiausią gyventojų skaičių. Tik Airija, Albanija ir Norvegija turi mažiau. Jos gyventojų skaičius tesudaro tik 2% kaimyninės Sovietų Sąjungos gyventojų.

Oficialūs santykiai tarp abiejų kraštų yra gana korektiški. Suomija, visai nesiskūsdama, punktualiai moka reparacijas. Sovietų vyriausybė nebendė įsikšti į Suomijos politiką tose srityse, kurios neįtrauktos į taikos sutartį.

Laikraščiams įvesta tam tikros rūšies cenzūra: redakcijos turi pačios cenzuruoti rašinius. Todėl redaktoriai rūpestingai vengia bet kokiu komentaru, galinčiu suerzinti Sovietų Sąjungą. Visais kitais atvejais yra visiška žodžio laisvė. Dabartinėje vyriausybėje nėra nė vieno komunisto. Iš visų rytinės Europos kraštų, kuriuos man teko aplankyti, Suomija yra vienintelė, kuriai pavyko išvengti visuose už geležinės uždangos esančiuose kraštuose žinomo praeikimo — politinės policijos.

Kodėl Suomijai taip pasisekė? Pirmą: aš niekur nesutikau žmogaus, kuris būtų atkak-

liau pasiryžęs ginti savo nepriklausomybę, nors kiekvienas devintasis gyventojas yra kilę iš sovietų aneksuotų kraštų, o kiekvienas šešioliktasis vyras yra karo invalidas. Zinoma, jie būtų nugalėti, bet jie yra įsitikinę, kad Maskva jų nejudina, bijodamosi, jog jie gali sukelti rusams neįsivaizduojamo masto riaušius. Be to, suomiai tiki, kad Stalinas turis jiems kai kurių simpatijų. Eaa, 1809 m. Suomijai tapus viena iš sudėtinų Rusijos imperijos dalių, caras Aleksandras prižadėjęs juos laikyti „tauta tarp tautų“. Tačiau vėliau, kai Nikolajus II pabandė autonomijos teisę paneigti, suomiai drauge su rusų socialistais pradėjo kovą prieš tironiją. Si kova ir dabar dar tebesidanti Stalino širdi, juo labiau, kad ir jo pirmasis susitikimas su Leninu įvykęs Suomijos teritorijoje. Šio jausmo nesumažinęs nė 1939/40 m. žiemos karas, nes Stalinas suomių ginklu pailauvų komisijos vadui pareiškęs, jog tauta, kuri taip atkakliai gynėsi, nusipelnanti būti nepriklausoma.

Tačiau iš kitos pusės, jeigu suomiai ir nebūtų buvę toki atkaklūs, vistiek sunku būtų buvę suvirškinti jų šimtmetines tradicijas, įgytas bendraujant su Švedija, ir jų sunkią bei komplikuotą kalbą. Dabar jie tiekia Rusijai tiek prekių, kiek Rusija priverstos keliui tikrai negautų. Kodėl tad Sovietų vyriausybei leistas į bereikalingus sunkumus, jei prekyba taip palankiai vystosi jų naudai, ir jie, valdydami Porkalją, valdo visą Suomijos įlanką, turėdami laisvą jūros kelią iš Leningrado?

Vienintelis pavojus Suomijai — šiuo metu jis gana rimtas — yra tas kad partinė politika, o už jos ir ūkinės jėgos, gali padrašinti tą penktąją koloną, kuri visus kitus Rytų Europos kraštus išdavė Maskvos malonei.

Mansteino byla

Ranų apkaustai buvo vis labiau suverzijami prieš pasiekiant pirmąjį koridoriaus sankryžą. Čia sargybinis jį sulaukė, palenkė pirmyn, pasižvalgė į kairę ir į dešinę ir atitraukė atgal. Lubiankos kalėjimo koridoriuose pasieniais pilna būdelių, panašių į telefono būdeles. Fritsche buvo įstumtas į vie. a tokių būdelių ir į sieną nusuktu veidu palaikytas tol, kol kitas panašus kalinys buvo sargybinio kažkur nuvestas. Tai geležinė tvarka, nes koridoriuose vedami kaliniai negali susitikti. Svarbiausiai koridoriaus sankryžai toks kalinių susitikimas negresia, nes apie tai įspėja judėjimą reguliuoją signalai — žybciojančios šviesos. Tokios atsargumo priemonės yra kiekviename kampe. Bet viename kampe būdelės nebuvo, ir Fritsche buvo sargybinio nugaržtas į sieną, lyg plote priplotas prie jos.

Durus iš paties kalėjimo į jo istaiga yra saugomos uniformuotos moters. Ji laikė metalinį skydą su ovalo formos skyde, po kurią matėsi popierius. Praveddamam Fritschei ir ranką buvo išprausa plunksna, kuri jis turėjo tame ovale pasirašyti. Jis sušnibždėjo, jog negalys pasirašyti popieriaus kurio jis nematęs. Moteris tyliai pasakė, kad tai esąs lapas su pavardėmis tu asmenų, kurie pro ją pravedami, ir niekam neleidiama svetimų pavardžių matyti. Jo sargybinis taip pat sušnibždėjo: „Kas čia yra, greičiau!“

„Gerai!“ — atsakė moteris: jis nebūsiąs praleistas. Ji galinti laukti, o kai ji pasi-trauksianti iš posto (tai buvo malonai pasakyta), kitas užimsias jos vietą ir šis galėsias taip pat laukti.

Signalinė šviesa ties durimis visą laiką žybciojo — tai ženklas, kad artėja kiti kaliniai, ir sargybinis ėmė nerimti. (mu)

(Bus daugiau)

nus dantis. Po to jis su tuo pačiu ramumu dantis padėjo ant stalo, greta auksinės amžinosios plunksnos, kurią jau anksčiau buvo atėmęs iš Fritschės.

Po to sekė taip pat nuogo mediciniškas apžiūrėjimas kurį atliko gydytoja moteris. Apžiūrėjusi jį navedė jį į 3 pėdų ilgio ir 3 pėdų pločio vienetą, kurioje buvo nedidutis stalielis ir tokia pat kėdė. Vokiečių koncentracinės stovyklose tokias vienetes vadindavo paprastai „stoviniu karstu“. Tokioje vienetėje kalinys niekuomet negalėdavo atsigtulti: jis būdavo priverstas visą laiką tik stovėti arba susiriesti, kaip pušiau atlenktas lenktinis peilis. Tenai nebuvo jokio lango ir visą laiką trespinkėjo maža lemputė. Kelias valandas išbuvęs tokioje vienetėje, kalinys ima jausti, tartum jos sienos spausių jo veidą. Po kelių dienų dvasinis teroras pasirodo besąs daug kartų baisesnis negu fizinis. Fritsche nebegalėjo atskirti dienos nuo nakties ir jis tik spėlioja, kad jam ten tekę išbūti gal kelėtą savaitę.

Klaikiais koridoriais

Pirmąją dieną po kelių valandų atsivėrė vienetės durys ir sargybinis jam tyliai pamajo, duodamas suprasti, jog jis turis išeiti. Tuojau sukryžiuoja užpakalyje jo rankas ir jas surakino. Prasidėjo kelionė bėgaliniais koridoriais, kurie buvo iškloti guminiiais patiesalais. Savo tuštumu ir tylynu koridoriai priminė kapinyną, kurio abiejuose šonuose buvo durys ir be galo daug tokių pat vienetų, kaip ir ta, iš kurios jį išvedė. Kosulio aidas nuskaubėdavo tyliais koridoriais, lyg bausis sproginas, ir vesdamas Fritschę sargybinis dėl kosulio šnibždomis keikėsi ir perspėjo nusiraminti. Lubiankoje, niekas nesąs idrįsjęs pakelti balsą.

Mansteino byla

Vokiečių maršalo Mansteino byloje, kurią dabar Humberge sprendžia britų karo teismas, gynėjas anglas R. T. Pagetas pareiškė, kad nė viena tauta negali skūstis dėl panaudojimo metodų, kuriuos ji pati naudoja. Kaip žinia, Mansteinas yra kaltinamas dėl Ukrainoje įvykdytų nusikaltimų. Be Pageto, kuris yra darbiečių atstovas žem. rūmuose, Mansteina gina dar kitas britų advokatas Silkinas, 32 m. žydus, irgi darbiečių atstovas žem. rūmuose. Jiems apmokėti D. Britanijos visuomenė surinko 1.600 sv., iš kurių 25 davė Churchillis.

Teismo posėdžio metu prokuroras pareiškė, kad Mansteinas, kaip vyr. vokiečių kariuomenės vadas Ukrainoje yra atsakingas už žydų ir čigonų žudynes. Kad jis apie tas žudynes buvo geriausiai painformuotas aišku iš to fakto, kad jis įsakė susaudyti Krimo žydų laikrodžius atiduoti vokiečių 11 armijai.

* Pirmadienį iš Bremeno pradės skraidyti keleiviniai lėktuvai be nuslėidimo į New Yorką. Pradžioje bus gabenami tik DP, vėliau ta orinio susiekimo linija galės naudotis ir kiti.

Fritschės nuotykiai Sov. S-goje

Kodėl prisipažįstama

Sovietų Sąjungoje praktikuojamas aukštųjų pareigūnų atsivertimas, savo kaltės prisipažinimas ir paėismerkimas yra demokratiniam pasauliui nesuprantamas. Kaip tasai „prisipažinimas“ įvyksta, atskleidžia įvykis su Hansu Fritsche, kurį aprašė amerikiečių žurnalo „Life“ bendradarbis Konradas Heidenas. Hansas Fritsche daugelį mūsų girdėtas praėjusio karo metu vokiečių radijo propagandistas.

Kai 1945 m. gegužės pradžioje raudonoji armija užėmė Berlyną, Hansas Fritsche pateko į sovietų nelaisvę, kur jam teko susipažinti ir su komunistų slapstymais bei tarymo metodais. Visa tai neatskleidžiama pasaulio viešumai per politinius teismus. Fritsche išbuvo rusų kalėjime ketelė mėnesių ir buvo taip pat priverstas „prisipažinti“, tačiau įvykiams rutuliojantis jis buvo teisiąmas, ne komunistų teismo, bet tarptautinio karinio tribunolo Nürnbergo.

Su bolsėvikinės kvotos forma Fritsche gavo susidurti sovietų slaptojoje policijoje, pažįstamoje NKVD vardu. Nevartojant net mušimo ar vaistų, Fritsche buvo vis dėlto priverstas padaryti tai, ko norėjo bolsėvikiniai tartytojai. Kliesdincio seno bolsėviku sargybinio gailėstis padarė daugiau, negu grasinimas tardomojo šeimai ar dostojevskinis sąžinės graužimas. Ir Fritsche pasirašė „prisipažinimą“, kuris būtų leides sovietų tribunolui nubausti jį mirties bausme. Bidamas, palyginti, ilgokai Nürnbergo kalėjime, Hansas Fritsche turėjo pakanka-

Dantų išlupimas

Fritsche buvo rusų sulaukytas 1945 m. gegužės 2 d. ir uždarytas vieno namo rūsyje, Berlyno priemiestyje. Laiką jis sekė, kasdien užbrėždamas po brūkšnių sienoje. Tuo būdu, kada vieną naktį atėjo rusų policija ir lėktuvu išgabeno jį į Maskvą, jis žinėjo, jog rūsyje jis buvo išlaikytas 50 dienų ir Maskvon pergabenimas įvyko 1945 m. birželio 20 d. jo galutinis paskyrimas buvo žinomasis Lubiankos kalėjimas.

Kalėjime jis buvo nuogai išrengtas apžiūrėjimui. Pirmasis apžiūrėtojas buvo tylynu uniformuotas vyras. Sis vyras tuojau likšo kelis pirštus į jo burną, ir Fritsche staiga pajuto eilę staigių neramių skausmų. Jis dar tebesverdėjo atsisrėmęs į sieną, kada jo prižiūrėtojas, ant dėno pasidėjęs, ramniausiai apžiūrinėjo tris išluptus jo auksi-

Hanau. Rugsėčio 13-14 d. lietuvių stovykloje įvyko Maž. Lietuvos Tarybos plenumo suvažiavimas. Jam pirmininkavo E. Simonaitis, sekretoriais buvo Subaitis ir A. Vėlius.

Pačioje pradžioje aptartas klausimas dėl M. L. T. atstovavimo VLIK. Konstatuotas faktas, kad, nežiūrint ankstyvesnių ne tik pačios MLT, bet ir visų LTB organų bei plačiosios tremtinių visuomenės, o taip pat ir JAV bei kitų kraštų lietuvių daugumos reikalavimų, VLIKas vis dar nerado reikalo ar nesugebėjo įsileisti MLT, atstovų pilnateisiu nariu; kad kaikiurios VLIKą sudarancios grupės ir partijos, visokiais nieku nepagrįstais motyvais, atsikalbinėdamos, sąmoningai trukdė ir sabotavo, kad tik MLT, nors ji atstovauja faktiškai — realia, tremtyje gausia ir gerai susiorganizavusia lietuviškos visuomenės dalį, negalėtų dalyvauti kovoję dėl mūsų Tautos laisvės, savo krašto ir visos Lietuvos gyvybinių reikalų ir likimo sprendime.

Siame suvažiavime MLT nusistatė jau nebeprašyti, kad neva tai iš malonės būtų leista pasinaudoti jai savaime priklausancia teise, bet išskirti kaltinimą tiems elementams, kurie, ignoruodami MLT, kaip lietuviškos visuomenės grupės atstovybę, po kojomis pamynė elementariausius demokratijos principus ir nepabojoję nei plačiausių lietuviškos visuomenės sluoksnių pakartotinį ir priemigytinį reikalavimą, o vien tik egoistiškais partiniais ir siaurais pasaulžiūriniais sumetimais tykojo, kad jų tariamoji pusasvyros aritmetika nepakryptų jų nenaudai.

Atviras žodis

Malonūs įspūdžiai

Dr. B. Matulionis, Wallum Lake, Rhode Island, JAV dalijasi su mumis maloniais įspūdžiais iš Amerikos. Jis rašo:

Iš Vokietijos išvykau liepos 19 d. laivu „General Muir“, kuriuo vyko 1200 DP, jų tarpe buvo ir gen. V. Nagevicius. New Yorke buvau nustebintas nepaprastai rūpestinga I.R.R.C. (liberalų misija-red.) globa. I.R.R.C. New-Yorke turi vieną tarnautoją lietuvių — p-le Valaitę. Gailla, kad taip mažai lietuvių per tą organizaciją vyksta. Mane labai nustebino amerikonas (ne lietuvių) nuosirdumas ir draugiškumas, kurį sutikau kiekviename žingsnyje. Turėjau vykti į Chicago pas p. A. Kartaną, kuris man ir šeimai buvo išdavęs garantijas, nors jis manęs ir nepažįsta. Prieš vykdamas iš Vokietijos parašiau JAV Prof. Alexui M. Burgessui iš Rhode Island laiską, prašydamas jo patarimo, kaip susirasti darbo JAV. Prof. Burgessas buvo 1948 m. Munchene ir tada man teko keletą minučių su juo kalbėti. Laišką rašydamas buvau tikras, kad Prof. Burgessas mane seniai pamiršo ir vargu ar prisimins. Buvau labai nustebintas, kai I.R.R.C. atstovas man pranešė, kad aš važiuoju ne į Chicago, bet į Providence miestą, nes prof. Burgessas kviečia mane į Providence, žadąs padėti rasti darbo ir visos šeimos kelionės išlaidoms atsuntę pinigų. Providence stotyje mus pasitiko pats profesorius su šeima. Jie tuojau mus visus (penkis asmenis) nugabeno į viešbutį, kur mums buvo rezervuoti kambariai. Čia mums buvo pasakyta, kad galime toliau gyventi iki rasime darbo ir butą, o dėl mokesčių už viešbutį nereikia rūpintis. Rugsėčio 8 d. jau turii gydymo vietą geriausioje Rhode Island sanatorijoje. Ir čia buvau nuosirdžiai ir maloniai sutiktas. Abu vietiniai laikraščiai įdėjo ilgesnius str., aprašydami mano būdingesnius pergyvenimus nuo 1940 m. birželio 15 d.

Masiniai trėmimai iš Lietuvos

(Atkelta iš 3 psl.)

Kita tremtinė girišai „pralobus“, nes pavasarį pasisodinusi pusantro šimto bulvių. Kai jos užaugs, jį tikisi ir kitiems padėti. Neretai tremtinės, rašydamos laiškus savo artimiesiems tėvynėje, neprašo nei riebalų, nei duonos atsiųsti, o tik tai, ką kiaušės ēda.

Panaši padėtis buvusi ir su apsirėngimu bei apavu. Iš Kauno ištremta „Maisto“ fabriko darbininkė skundžiasi, kad ji būtų laimingiausias žmogus pasaulyje, jei ant savo kūno turėtų nors vienus skalbinius.

Susidėvėjęs tiems darbužiams, su kuriais jie buvo ištremti, nauji suviamasi iš traušinių maišų, kurie atstoja ir skalbinius ir viršutinius darbo rūbus.

Nepakeliamos darbo sąlygos, badas ir epidemijos naikino lagerio gyventojus masėmis. Kiekvieną dieną iš prie lagerio durų pakabinų juodų lentų su kreida įrašytom vergų pavardėm, administracijos pareigūnai pirštu ištrinavo katgorininkus iš gyvųjų tarpo.

Mirusiųjų lavonus apžarstydavo čia pat netoli lagerio ar darbovietės sniege. Aukščiaujan minėta Bujanauksienė katgorą išlaikė tik šešis mėnesius. Vaikučiai pasliko vieni, kuriuos dažnai reikdavo kitiems tremtiniams verkslėnančius atitraukti nuo po langais suplūto motinos kapo, kai jie išbėdėję ten prašydavo valgyti. Daug ištremtųjų paskeisdavo pavasarį ištvinusiose upėse, ruošdami miško medžiaga plukdyti.

Privileijuota padėti lageriuose turi rusai.

Jie yra palaikomi emvdėstų prižiūrėtojų, kurie yra išimtinai rusai. Rusų yra dauguma. Jie neretai susitarė atima iš pabaltiečių iš tėvynės atsiųstus pinigus ar už juos išgytas prekes. Rusai šitiem apvo-

Jei dabar vokiškasis elementas, vadovaujamas iš seno pažįstamų mūsų tautos priešų Schreiberio ir kt., drįsta vėl reikšti pretenzijų į Klaipėdos kraštą ir Maž. Lietuvą; jei kaikiurie Maž. Liet. tautiečiai pakliuvo į nagus „Memelbundu“, kuris Vakarų Vokietijoje darosi vis aktyvesnis ir kiekviena proga stengiasi pabrėžti, kad Maž. Lietuva

Kun. J. Klunonis parūpino 52 garantijas

S. m. balandžio mėn. viduryje iš Dillingeno lietuvių stovyklos emigravo Amerikon kun. Juozas Klunonis ir tenai jis apsigyveno Detroit. Išsikūres naujame krašte, kun. Klunonis nepasidavė dokerio medžioklei ir nepaskendo naujojo gyvenimo smulkmenose, o pasistengė tiek savo kunigišką padėtį Detroito visuomenėje, tiek turimą laisvalaikį skirti savo tautiečiams, pasilikusiems Vokietijoje. Nors, tiesą sakant, Dillingeno stovykloje jam neteko ilgai gyventi, o prieš išvenciamas į kunigus tik atostogų atvažiuodavo čia iš Eichstätto kunigų semina-

rijos, tačiau iš Amerikos jis Dillingeną gausiai apdovanojo: per tris mėnesius 52 dilingiškiems lietuviams jis parūpino darbo ir buto garantijas. Dalis tokių laimingųjų jau išvyko, dalis dar tebe gyvena stovykloje ir laukia eilės emigruoti. Pastebėtina, kad garantijas rūpindamas kun. Klunonis nedarė skirtumo tarp žmonių, kurie į jį kreipėsi. Kam tik galejo, tam jis stengėsi padėti, kaip tikras kunigas, kuriam brangus yra kiekvienas tautietis. Kaip iš jo laiskų matyti, jis ketina ir toliau pagalbėti tiems, kurie, neturėdami kitos priemonės darbo ir buto garantijoms Amerikoje gauti, kreipiasi į jį.

Simtai žmonių iš Dillingeno jau emigruavo į JAV, tačiau didelė dalis jų išvyko ir ne žodžio apie juos nebegirdėti. Tokių, kurie rūpintusi pasilikusiais, tėra nedaug. Be mūsų čia paminėto kun. Klunonio, reikėtų prisiminti ir mkt. Irdikaitę. Ji emigruavo kiek seniau ir jau atsiuntė panašias garantijas 15 žmonių. Nesinorėtų tikėti, kad ir kiti negalėtų nors po vieną kitą garantiją atsiųsti. Reikėtų tik daugiau noro, rūpestio ir artimo meilės.

Graži auka

„Naujienu“ pranešimu, Amerikos lietuvis J. Gustainis, gyvenęs Melrose Park, Ill., paaukojo 700 dolerių Amerikos Lietuvių Tarybai ir 300 dol. BALFui (BALFas savo skelbime spaudai rašo kad jis gavęs 700 dol. čekį). J. Gustainis, dviejų maisto krautuvių savininkas, jau eilę metų gausiai auškoja Lietuvos laisvinimo ir tremtinių šalpos reikalams.

gimam neretai vartoja peilius, ko kitų tautybų tremtiniai neturi teisės turėti. Jie daugiausia yra kriminaliniai nusikaltėliai, einą per gyvenimą, kaip tikri Stalino sūnūs, be jokio moralinio balasto. Lietuvių ir kitų pabaltiečių tarpusavio solidarumas, pasiaukojimas, geraširdiškumas stabina kitų pavergtų tautų atstovus. Kitiems nesuprantama, kai mūsiškiai, gavę iš namų siuntinius, dalijasi paskutiniais trupiniais, visi kartu kovodami su nuolat grasančio bado šmeikla. Du kartu per mėnesį pasirodydavo darboviečių kooperatyvus maisto produktų. Visi produktai buvo išperkami per vieną dieną, po to kooperatyvai stovėdavo uždarai. Ir čia kooperatyvų vedėjai rusai palaikydavo savo tautiečius, padėdami jiems išgyti didesnius kiekius prekių.

Lietuviai nepamiršta savo laisvės ir tremtyje. Kankinami tėvynės ilgesio tremtyje 1947 m. buvo pradėję leisti laikraštėlių: „Tėvynės Ilgesys“, MVD organai leidėjęs sugavo ir ištrėmė dar giliau į Sibira per du tūkstančius kilometrų. Lietuviai Sibire vieninteliai atsiskė dalyvauti buvusiuose rinkimuose. Už tai teko apmokėti kankinimais ir kelių dienų badu.

Atila ir Neronas yra tik Stalino šešėlis tiek žudymų apimtimi, tiek vartojamais metodais. Yra užfiksuoti trys atsitikimai, kada MVD pareigūnai vidurnaktį apliejo benzinu ir uždegė barakus, kuriuose, į vargę po vergiškų dienų darbų, išlėję po 100 „pavojingiausių“ katgorininkų. Iš gaisrų pavyko išsprukti tik 30 procentų vergų.

Jei šandien operuojama ištremtųjų skaičiais, tai 41-ųjų metų trėmimo skaičių reikia mažaisiais dvidešimt kartų padidinti. (Elta)

esanti jų žemė, ir kur tik gali kenkia mūsų Tautai, jei Mažosios Lietuvos lietuvių atsiminimas nuo kitiems tautiečiams teikiamų privilegijų bei teisių daugelį privedė prie desperatiškos repatriacijos (į Sibira mirčiai) ir jei iki šiol Vakarų Alijantai neįtikinami, kad ir Mažoji Lietuva yra neatiskiriama Lietuvos dalis, — tai čia nedovantinas nusikaltimas ir nebepataisoma klaida padaryta tu, kurie nenorėjo skaitytis su MLT, kaip su lygiateisiu partneriu, kurie, priešingai, čia ir net užjūriuose skelbė Lietuvos teritorijos buvimą be Mažosios Lietuvos! Už šituos nusikaltimus mūsų tautos interesams jie turės atsakyti prieš visą Tautą, prieš demokratiškąją žmonių ir istoriją.

Jei dabar į persitvarkiusį VLIKą norima MLT atstovą įsileisti apžėtomis teisėmis, tai aukščiaujan minimi nusikaltimai daromi ir toliau bei didinami. Suvažiavimas griežtai nusistatė, kad tik lygiateisiu nariu MLT prisidės prie VLIKO, ir jei tai negalės tuojau įvykti, tai MLT ves kovą dėl Mažosios Lietuvos laisvės ir savo krašto žmonių reikalų ir toliau be VLIKO, ieškodama kitų draugiškų veiksmų pagalbos. Taip pat nutarta visus Mažosios Lietuvos reikalus be MLT sutikimo padarytus nutarimus atmesti — laikyti niekingais.

Toliau aptarta M. L. lietuvių padėtis baigiantis IRO veiklai. Su pasitenkinimu sutikta žinia, kad IRO pagaliau nusistatė nebedaryti klūčių klaidėdikiams lietuviams išgity DP statusą, jei tik jie įrodo savo lietuviškumą. Nutarta paraginti klaidėdikius, kad norintieji iki nustatyto termino dar išgity DP teises. Jei kai kam DP teisių gavimo reikale susidarytų sunkumų, bus daromi žygiai per LTB instancijas bei mūsų prie IRO įgaliotus atstovus padėti. Daugiau sunkumų yra pietnemuniečių — buv. Rytprūsų — lietuviams DP statusui išgityti, nes jie laikomi Reicho piliečiais. Nusistatyta jų reikalu daryti žygių per mūsų įgaliotinius.

Kadangi tik mažesnę dalis M. L. lietuvių galės emigruoti, ir didelis skaičius jų liks Vokietijoje po IRO likvidacijos, tenka ypatingai susirūpinti jų reikalu. Nutarta steigti savą M. L. lietuvių organizaciją — „Mažosios Lietuvos Draugiją“, kuri būtų prieš karą Vokietijoje egzistavusios „Lietuvių Draugijos“ pasekėja ir kuri atskirose Vak. Vokietijos vietose jau atgaivinta. Mažosios Lietuvos Draugija turės savo skyrius ne vien tik Vokietijoje bet ir emigraciniuose kraštuose, k. t. JAV, Anglijoje ir kt. Draugijos, kurios statuto projektas jau bebaigiamas galutinai paruošti, tikslas: kova dėl Mažosios Lietuvos išlaisvinimo, lietuvių tautiškojo palaikymas, politinių bei teisiųjų interesų gynimas ir šelpimas. Maž. Liet. Draugijos nariai priklausytų ir Pasaulio Lietuvių Sąjungai, kurios steigimui MLT nuosirdžiai pritaria ir ją kiek įgalėdama parems.

Ryšių palaikymui ir organizacijoms tikslams vykdyti nutarta leisti M. L. lietuvių laikraštį — informacinį lapą „Keleivis“, į kurio redakciją kolektyvą pakviesti A. Vėlius, J. Staklorius ir A. Lymanas. Laikraštis netrukus galės pasirodyti. Pradžiai nutarta surinkti auką — čia pat Tarybos suvažiavimo nariai suaukokojo po 10 DM „Keleivio“ pirmo numerio išleidimui.

Svietimo srityje nutarta palaikyti esamas pradžios mokyklas ir evang. kunigo Urzdės suorganizuotą tarptautinę gimnaziją-koledžą Lübecke. M. L. lietuvių svietimo reikalais rūpintis sutiko kun. A. Trakis.

Nors daugumas M. L. lietuvių jau suregistruota, nutarta registracija dar patikslinti ir išplėsti. M. L. lietuviai gali užsiregistruoti pas visus MLT narius arba pačiamė prezidiume.

Kadangi daugumas M. L. lietuvių nesinaudojo IRO teikiama stovykline globa, itin svarbus ir opus šalpos klausimas. Nutarta šalpos priemonių ir lėšų ieskoti pas atitinkamas eklezines organizacijas ir, be to, per Draugijos užsienio skyrius bei mūsų tautines organizacijas. Pageidautu, kad gal galėtų BALFas ar kt. įvykdyti spec. rinkimą Maž. Liet. lietuviams šelpiti, nes jų materialinė būklė daugiausia atveju sunkesnė, negu kitų lietuvių.

M. L. T. finansiniai reikalai yra blogi — nėra lėšų net būtiniausioms prežiūromui raštines išlaidoms padengti. Svarbiausia priežastis ta, kad mūsų vadovaujantieji veiksniai savo duotų pažadų — teikti finansinę paramą — neištesėjo.

Toliau aptartas Maž. Lietuvos pietinės sienos klausimas, kuris daug kam visuomenės neaiškus. MLT palieka prie savo reikalavimų, kad Lietuva būtų atstatoma tik su visomis lietuviams etnografiškai priklausantiomis vietomis, k. t. su Karaliaučiumi ir Prėgliaus upynu. Visoms kitoms nuomonėms arba kitiems nusistatymams MLT nepritars ir juos atmeta. Būsimai taikos konferencijai nutarta rinkti — papildyti ir paruošti MLT reikalavimus pagrindžiančią medžiagą. Tą darbą tvarkyti apsiėmė J. Grigolaitis.

Ryšiams su kitais kraštais-uzjūriais palaikyti, numatyta MLT ryšiniai ir M. L. D-jos organizatoriai, pvz. USA — Dr. Tolišius, M. Purvinas ir Dr. J. Brožaitis. J. V.

Stovyklų perkilnojimas

Emigracijai besiplėčiant ir IRO savo veiklą besiaurinant, darosi nebeįsivengiamas stovyklų pertvarkymas. Toks stovyklų perkilnojimas, jų gyventojus suglaudinant, praktikoje nebėra naujiena. Kiekvienais metais tekdavo tam tikram skaičiui stovyklų gyventojų tikslingais ar netikslingais sumetimais kraustyti iš vienos vietos į kitą. IRO administracija šį reikalą spėsdavo labai paprastai. Jų galvojiu, tėvynių ir gimtinių netekusiems tremtiniams neturėtų būti skirtmo, kurioje vietoje gyvensi. Jeigu tu tiek daug praradai, jeigu tavo likusieji daiktai telpa keliose dėžėse ar lagaminuose, jeigu tu gauni kampa lovai pasistatyti, — tu negali kraustyti iš vietos į vietą, kada to reikalauja kabinetuose sudaryti planai. Dažniais atvejais nebūdavo atsižvelgiama ir perkeliama atstumas, neretai nebūdavo paisoma ir rudens lietu ar žimos šalčių. Visa tai turėdavo pakelti ir negaluojuantieji, ir seneliai, ir pagaliau vaikai.

Kiek kitaip atrodydavo toks perkilnojimas patiems paliestiesiems. Nors ir blogiausias sąlygas turėdamas, reiš kuris tremtinių buvo praradęs pastovaus gyvenimo troškimą. Todėl blogiausioje landynėje išsikūres, kiekvienas tenorėjo tik ramybės ir pastovumo. Jeigu jau keltis, tai tik emigruojant į užjūrio kraštus. Netekdavo stebėtis, jeigu paliestieji apiberdavo ištaigas memorandum memorandumais, jeigu siuntinėdavo delegacijas po delegacijų, kad tik būtų sulaukytas jų stovyklos iškėlimas kitur, nors ten būtų geriau.

Siandien jau gyvename kitas sąlygas. Jau aiškiai žiūrime stovyklų pabaigą. Nebetoli ta diena, kada jų skaičius sumažės iki minimumo. Džiaugis tenka, kad IRO, ruošdama galutinius stovyklų likvidavimo planus, dirba glaudžiam kontaktė su tautiniais atstovais-ryšininiais ir pagal galimybes stengiasi respektuoti jų keliamus pageidavimus. Kaip taisyklė, kiek mums teko patirti, visų tautybių didžiausias troškimas yra tai, kad ir ateityje būtų stengiamasi išlaikyti atskiras tautines stovyklas, jose nemiažant skirtingų tautybių gyventojų. Atsižvelgiant į skirtingas sąlygas įvairiose stovyklose, prisimenant kiekvienos tautybės norą labiau išgalėti tose vietose, kur ir patalpos geresnės, ir susisiekimas tautinėms, ir emigracinė stovykla mažiau nutolusi, tenka laukti nemažo paskirų tautybių lenktyniavimo ir noro kitiems užbėgti už akių. Tokie dalykai jau gerokai reiškiams praktiškame gyvenime.

Iš mūsų vadovujančių organų teko patirti, kad iš savo pusės jie jau yra parėngę lietuvių stovyklų likvidacinį planą, pagal kurį paskutinėmis lietuvių stovyklomis bus Münchenas, Ingolstadtas, Kempenas, Memmingenas ir Schw. Gmündas. Augsburgas specialiais sumetimais IRO laikomas uždara stovykla, kurioje išvykusių lietuvių (ir iš dalies kitų) vietoje neleidžiama apsigyventi tolygioms tautybėms iš kitų stovyklų. Visos kitos stovyklos palaipsniui turėtų būti likviduojamos, vienos anksčiau, kitos vėliau. Tokį planą yra patvirtinusi IRO vadovybė ir ji stengsis tose stovyklose koncentruoti lietuvius.

Siandien nebe laikas ginčytis, tos ar kitos vietos mums būtų patogesnės. Jų iš paskutinosios kratydamiesi, galime ko gera atsidurti dar blogesnėse sąlygose, išsibarstyti mišiose stovyklose. Jose nebus įmanoma išlaikyti savos mokyklos ir kitų kultūrinių židinių likučiai. Jose mūsiškiai gal' būti skriaudžiami, apmokama darbą skirstant ar emigracines kvotas dalijant. Kad ir neidealiskas, bet vienas planas, apgalvotas iki detalių, visada bus naudingesnis už atsitiktinius jo variantus, pareinančius nuo parapičių ar stovyklinių samprotavimų.

Antra vertus, kada šiuo metu vykdomas stovyklų perkilnojimas bus įrikuotas ir mūsų LTB C. Komiteto paruoštą ir IRO patvirtintą likvidacinį lietuviškųjų stovyklų pertvarkymo planą, būsimė tikri, jog tai daroma atsižvelgiant į visos bendruomenės interesus. Turėtų tai C. Komitetas oficialiai paskelbti bendruomenė ir stropiai sekti, kad šis planas nebebūtų kaitalojamas pagal kitų tautybių istaigojimus, kurie bus naudingi kam nors kitam, tik ne mums, ne visai sumažėjusiai mūsų bendruomenėi. Svarbiausia, ko pageidautų likviduojamų stovyklų gyventojai, gal būtų tai, kad stovykloms susitvarkyti ir pasirostie išsikėlimui būtų duota bent trys — keturios savaitės laiko, o pats perkėlimas nebūtų nudelstas ir rudens lietus ir žimos šalčius. Jeigu operacija jau nebeįsivengiama, tada parinktas ir laikas toks, kada lengviausiai toji operacija pernešama.

Rugiapiūtė Lietuvos „kolūkiuose“

„Tiesa“ dažnai nusikundžia, kad Lietuvos valstiečiai, nors ir suvartę į kolchozus, „nesidomi jų gyvenimu ir neremia komunistų organizacijų“. Kaip pavyzdį vieno, daugiausia atsilikusio apskrčio, nurodo Tauragė:

„Iš 51 žmogaus, šiais metais priimtų partijos nariais ir kandidatais, tik 3 kolūkiečiai. Į partiją daugiausia priimami apskrities ir valsčių centrų darbuotojai. Partinės organizacijos silpnai susipažinusių su kolūkių aktyvu ir nepadeda geriausiems jų stoti į Lenin — Stalino partijos eiles. Ir dargi dabar po LKP(b) CK biuro nutarimo dėl Tauragės apskrities komiteto darbo, čia nesimama priemonių pirminėms partinėms komjaunimo organizacijoms kolūkiuose įkurti. Partinės jėgos neapgalvotai ir nevisuomet tiksliai paskirstytos. Apskrities centre yra 173 komunistai, valsčių centruose — 82 (atėjūnai rusai — kolonistai. Red.). MTS ir tarybiniam ūkyje iš viso tik 17. Toks jėgų paskirstymas neleidžia vystyti politinį darbą kaime“ („Tiesa“ 49.VII.29, Nr. 177).

Šia proga laikraščio korespondentas M. Pėypaitis apkaština apskrities darbuotojus, kodėl „apskrities atsilieka kolūkių stovyboje“, nes — „Tauragės apskrityje į kolektyvinius ūkius susijungė mažiau kaip 20% visų apskrities valstiečių ūkių“.

Kai reikia derlių nuimti — posėdžiauja

„Tauragės apskrities komiteto darbu yra būdingas begalinis posėdžiavimas. Dabar pats derliaus nuėmimo įkarštis, o visi vadovaujantieji apskrities komiteto darbuotojai sėdi vietose ir ypač dažnai posėdžiauja. Tokiomis dienomis, kada posėdžiaujama, apskrities įstaigose nieko nedirbama“ („T.“ 177).

Dusetiškiečiai nenori pauti rugių

„Dusetų valsčiaus kolūkiuose vis dar delsimi derliaus nuėmimo darbai. Pavyzdžiui, pajėgus kolūkis „Lemino Keliai“ iki šiol tenupiovė vos kelioikią ha rugių. Svarbiausia atsilikimo priežastis — blogai organizuotas

darbas. Čia paselių sklypai nei grandims, nei brigadoms nepritvirtinti. Darbe prileista lygiava, ir nenuostabu, kad nėra kolūkiečių reikiamo aktyvumo darbe. Panašūs organizaciniai trūkumai trukdo sklandų darbą ir eilėje kaimyninių kolūkių“ (T. 177).

Ir redaktoriaus varo į kolchozus

„Didelę vietą laikraščių puslapiuose turi užimti kolūkių partinių organizacijų partinio — politinio darbo klausimai derliaus nuėmimo ir grūdų paruošų laikotarpiu. Šio darbo patyrimo bendrinimas — geriausia laikraščio pagalbos kaimo partiniam aktyvui forma. Karštomis derliaus nuėmimo ir grūdų paruošų dienomis redaktoriaus vietą lauke, grendymė, paruošų punkte. Iš redakcijos lango daug nepamatyti!“ („T.“ 40.VIII.2. Nr. 180).

Uteniškiečiai nestoja į kolchozus

Utenos apskritis bendrai esanti atsilikusi kolektyvinių ūkių stovyboje, nes tik apii 18% visų ūkininkų teįstoję į kolchozus. Pavyzdgingiausias esąs Daugailių valsčius, kur drg. Zegunio pastangomis esąs įkurtas nei 21 kolektyvinis ūkis, jungiantis 70% visų valsčiaus kiemų. Labai aktyvus čia esąs komunistas Gubka. Jo dėka kolchoze partinė organizacija esanti labai stipri, nes turinti 3 narius ir 7 kandidatus... Tuo tarpu Tauragnų, Inturkės ir Videniškių valsčiuose tesą vos po 1 kolchoza.

K. Pelėkis

PASKUTINĖ PROGA

gauti IRO globą ar emigracinę pagalbą baigiasi šių metų rugsėčio mėn. 31 dieną. Todėl visi suinteresuoti IRO pagalba turi tuojau kreiptis į IRO kontrolės centrus: Würzburge, Hanau, Nellingene, Augsburg. Münchenė ir Amberge. Vėliau į jokiūs prašymus, nebus kreipiamas dėmesys